

Wyrok z dnia 17 października 2007 r., II CSK 248/07

Uchwała walnego zgromadzenia podjęta z uwzględnieniem głosów z akcji wykonanych wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 89 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. Nr 184, poz. 1539 ze zm.), podlega zaskarżeniu w drodze powództwa przewidzianego w art. 425 § 1 k.s.h.

Sędzia SN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

Sędzia SN Barbara Myszka (sprawozdawca)

Sędzia SA Michał Kłós

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa "O." Narodowego Funduszu Inwestycyjnego, S.A. w W. przeciwko "D.", spółce z o.o. w S. o ustalenie, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 października 2007 r. skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 października 2006 r.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy, Sąd Gospodarczy w Koszalinie – po rozpoznaniu sprawy z powództwa Narodowego Funduszu Inwestycyjnego „O.” S.A. w W. przeciwko spółce z o.o. pod firmą „D.” sp. z o.o. w S. – wyrokiem z dnia 30 grudnia 2005 r. ustalił, że wykonywanie przez pozwaną prawa głosu z posiadanych akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. w S. jest bezskuteczne. Podstawę orzeczenia stanowiły następujące ustalenia i wnioski.

K. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. w S. było spółką publiczną w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym

obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. Nr 118, poz. 754 ze zm.; jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447 ze zm.; jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 111, poz. 937 ze zm. – dalej: „Pr.p.o.p.w.”), od 2003 r. notowaną na rynku prowadzonym przez "C.T.O." S.A., a jej akcjonariuszem wiodącym był Narodowy Fundusz Inwestycyjny „F.” S.A., który posiadał 54,6 % akcji. W dniu 6 listopada 2002 r.

K. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. poinformowało o zawiązaniu przez kadrę kierowniczą oraz pracowników spółki menedżersko-pracowniczej pod firmą „D.” w celu wykupienia przez nią wiodącego pakietu akcji od Narodowego Funduszu Inwestycyjnego „F.”. W dniu 17 kwietnia 2003 r. spółka „F.” zawiadomiła o zbyciu 5,93 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. na rzecz nieujawnionego podmiotu, a w dniu 22 kwietnia 2003 r. o zbyciu pozostałych 48,69 % akcji na rzecz pozwanej spółki „D.”. Raportami bieżącymi z dnia 6 czerwca 2003 r. K. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. poinformowało o zbyciu przez pozwaną 6,12 % akcji i obniżeniu jej zaangażowania kapitałowego do 42,69 % oraz o nabyciu 6,23 % akcji przez Dom Maklerski "A.B." S.A. W dniu 12 czerwca 2003 r. K. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. przekazało informację o kolejnej transakcji, w wyniku której pozwana zwiększyła swoje zaangażowanie kapitałowe do 49,99 % akcji, a w dniu 2 kwietnia 2004 r. o korekcie raportu rocznego za 2003 r. przez dodanie, że pozwana zawarła dwie umowy, w wyniku realizacji których może do końca maja 2005 r. odkupić akcje stanowiące odpowiednio 6,23 % i 1,05 % kapitału zakładowego. Raportem bieżącym z dnia 17 maja 2005 r.

K. Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A. poinformowało o zbyciu przez pozwaną 6,23 % akcji i zmniejszeniu jej stanu posiadania do 43,76 % oraz o nabyciu 6,23 % akcji przez "T.L.H.V.B." GmbH w I.

W sprawozdaniu zarządu pozwanej spółki za rok obrotowy 2003 stwierdzono, że udziałowcy wpłacili zaliczki, które w połączeniu z kapitałem własnym umożliwiły jej nabycie od spółki „F.” 57 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. oraz że z tego pakietu, celem zachowania płynności finansowej, spółka odprzedała 7 %, w wyniku czego na dzień bilansowy była w posiadaniu 49,99 % akcji.

Odnotowano też, że w umowie z dnia 15 maja 2003 r. zawartej z Domem Maklerskim "A.B." S.A. w W. pozwana zobowiązała się nabyć w terminie do dnia 31 maja 2005 r. na rynku regulowanym prowadzonym przez "C.T.O." S.A. 6,23 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. po cenie jednostkowej 9,85 zł powiększonej o 12 % w stosunku rocznym albo wskazać podmiot, który kupi akcje

na tych samych zasadach. Z kolei w umowie z dnia 27 maja 2003 r. zawartej z Pawłem Ł. zobowiązała się nabyć od niego w terminie do dnia 31 maja 2005 r. 1,05 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. po cenie jednostkowej 9,40 zł powiększonej o 11 % w stosunku rocznym albo wskazać podmiot, który kupi akcje na tych samych zasadach.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwana dysponuje pakietem stanowiącym 57 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A., z tym że część akcji, aby uniknąć obowiązku ogłoszenia wezwania w trybie art. 154 Pr.p.o.p.w., nabywały na jej zlecenie inne podmioty. Oprócz akcji nabytych samodzielnie, pozwana zleciła Domowi Maklerskiemu "A.B." nabycie akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A., które łącznie z posiadanymi akcjami – według stanu na dzień 12 czerwca 2003 r. – uprawniały ją do 57 % głosów na walnym zgromadzeniu tej spółki. Jeżeli się uwzględni, że umowa między pozwaną a Domem Maklerskim została zawarta w dniu 15 maja 2003 r., a nabycie 6,23 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. przez Dom Maklerski miało miejsce w dniu 5 czerwca 2003 r., nie ulega, zdaniem Sądu Okręgowego, wątpliwości, że nabycie akcji nastąpiło na zlecenie pozwanej.

Umowa zawarta przez pozwaną z Domem Maklerskim "A.B." należała do kategorii usług finansowych, określanych w praktyce mianem parkowania akcji, stanowiła bowiem swoistą formę finansowania nabycia akcji i pełniła ekonomicznie taką samą funkcję jak udzielenie kredytu zabezpieczonego przewłaszczeniem akcji na zabezpieczenie, z tym że przy wykorzystaniu instrumentu opcji na akcję. Nabycie akcji w dniu 5 czerwca 2003 r. przez Dom Maklerski nie stanowiło samodzielnej inwestycji, lecz usługę finansową zapewniającą ustaloną z góry stopę zwrotu inwestycji w wysokości 12 % zaangażowanych środków finansowych. Podobnie zbycie przez pozwaną w dniu 16 maja 2003 r. 6,23 % akcji na rzecz "T.L.H.V.B." GmbH należy uznać – stwierdził Sąd Okręgowy – za kolejne parkowanie tego pakietu akcji po to, aby umożliwić pozwanej wykonanie w terminie do dnia 31 maja 2005 r. umowy zawartej z Domem Maklerskim i uniknięcie obowiązku ogłoszenia wezwania w trybie art. 154 Pr.p.o.p.w. przez utrzymanie bezpośredniego zaangażowania kapitałowego na poziomie 49,99 %. Dysponując pakietem 57 % akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A., pozwana naruszyła art. 158a ust. 3 w związku z art. 154 pkt 2 Pr.p.o.p.w. Sankcją przewidzianą w art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w. za naruszenie obowiązku wynikającego z

art. 154 jest bezskuteczność wykonywania prawa głosu z wszystkich posiadanych akcji, dlatego Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów oraz art. 189 k.p.c. uwzględnił powództwo.

Apelacja pozwanej została przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalona wyrokiem z dnia 25 października 2006 r. Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, zauważył jednak, że w chwili wydania zaskarżonego wyroku przyjęte za jego podstawę art. 154, 156 i 158a Pr.p.o.p.w. już nie obowiązywały, co wynikało wprost z art. 220 i 224 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. Nr 183, poz. 1538 ze zm. – dalej: „u.i.f.”). Okoliczność ta nie ma jednak znaczenia dla oceny poprawności podjętego rozstrzygnięcia. Powołany przez Sąd pierwszej instancji art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w. stanowił, że niewykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 154, powoduje bezskuteczność wykonywania głosu z wszystkich posiadanych akcji, a bezskuteczność prawa głosu oznacza, że głosu oddanego przez osobę, do której ustawodawca odniósł to sformułowanie, nie uwzględnia się przy obliczaniu wyniku głosowania. Odpowiednikiem art. 156 Pr.p.o.p.w. jest art. 89 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. Nr 184, poz. 1539 ze zm. – dalej: „u.o.p.w.w.i.f.”), według którego prawo głosu z akcji spółki publicznej wykonane wbrew zakazowi przewidzianemu w ust. 1 lub 2 nie jest uwzględniane przy obliczaniu wyniku głosowania nad uchwałą walnego zgromadzenia. Nieuwzględnienie oddanego głosu przy obliczaniu wyników głosowania oznacza, że oddany głos jest bezskuteczny, wobec czego sens obu porównywanych przepisów jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, identyczny.

Za pozbawiony racji uznał Sąd Apelacyjny podniesiony przez pozwaną zarzut obrazy art. 189 k.p.c. i art. 425 k.s.h. Podkreślił, że w wymienionych przepisach przewidziane zostały dwa różne roszczenia, na skutek bowiem powództwa przewidzianego w art. 425 k.s.h. można uzyskać wycofanie konkretnej uchwały z obrotu, co nie uniemożliwi akcjonariuszowi większościowemu podejmowania kolejnych uchwał, które mogą naruszać prawa pozostałych właścicieli akcji, a tym samym nie zabezpieczy ich przed podjęciem takich uchwał w przyszłości. Powołany przepis nie ogranicza ochrony praw właściciela mniejszościowego akcji na przyszłość przed podjęciem uchwały przez walne zgromadzenie, jeżeli właściciel większościowy nie wykonuje obowiązków nałożonych na niego przez prawo, w

razie przekroczenia posiadania określonego procentu akcji. To zaś przesądza, że wytoczenie powództwa o ustalenie na przyszłość bezskuteczności prawa głosu z określonego pakietu akcji, na podstawie art. 189 k.p.c. jest – zdaniem Sądu Apelacyjnego – możliwe.

W skardze kasacyjnej pozwana – powołując się na obie podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c. – wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie także wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi. W ramach pierwszej podstawy wskazała na naruszenie art. 73 ust. 1, 74 ust. 1 i 128 ust. 1 u.o.p.w.w.i.f. przez ich niezastosowanie, art. 89 ust. 2 i 3 u.o.p.w.w.i.f. przez błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że przepisy te mogą stanowić podstawę orzeczenia na przyszłość bezskuteczności wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji, art. 425 § 1 zdanie drugie k.s.h. przez błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że pozwala on na stosowanie art. 189 k.p.c., art. 412 k.s.h. przez jego niezastosowanie, oraz art. 154, 156 i 158a Pr.p.o.p.w. przez ich zastosowanie. W ramach drugiej podstawy podniosła zarzut obrazy art. 316 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że wydanie wyroku na podstawie przepisów nieobowiązujących w chwili orzekania nie ma znaczenia dla oceny poprawności podjętego rozstrzygnięcia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu przez sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.), sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Stanem rzeczy w rozumieniu powołanego przepisu są zarówno okoliczności faktyczne sprawy, jak i przepisy prawa, zatem odpowiednie stosowanie tego przepisu w postępowaniu apelacyjnym oznacza, że sąd drugiej instancji obowiązany jest – przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 381 i 382 k.p.c. – brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy, wpływające na treść orzeczenia. Zmiany w stanie prawnym obowiązany jest przy tym brać pod uwagę z urzędu, bez względu na stanowiska stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 259/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 82 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I CKN 179/99, OSNC 2002, nr 4, poz. 54 i z dnia 30 lipca 2003 r., II CKN 414/01, nie publ.).

Sąd Apelacyjny dostrzegł, że ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, której przepisy zostały przyjęte za

podstawę wyroku Sądu pierwszej instancji, utraciła moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, tj. z dniem 24 października 2005 r., z wyjątkiem art. 118-123 oraz art. 123a i 123b i art. 146a, z zastrzeżeniem art. 223, które utraciły moc z dniem 31 grudnia 2005 r. (zob. art. 224 i 225 u.i.f.). Skonstatował, że nieobowiązujące art. 154, 156 i 158a Pr.p.o.p.w. nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia, lecz ich powołanie przez Sąd pierwszej instancji nie miało znaczenia dla oceny poprawności wydanego wyroku. U podstaw tego stanowiska legły wnioski, które Sąd Apelacyjny wyprowadził z porównania regulacji zawartych w art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w. i art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f.

Rozważenie zarzutu błędnej wykładni art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f. należy rozpocząć od przypomnienia, że w chwili nabycia przez skarżącą pakietu akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A., który – łącznie z posiadanymi już akcjami – uprawniał ją do 57 % głosów na walnym zgromadzeniu tej spółki, przepisy art. 154 i 156 Pr.p.o.p.w. obowiązywały w brzmieniu ustalonym przez art. 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, ustawy o dopłatach do oprocentowania niektórych kredytów bankowych, ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, ustawy – Ordynacja podatkowa, ustawy o finansach publicznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych – w związku z dostosowaniem do prawa Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 122, poz. 1315 ze zm.).

Zgodnie z art. 154, każdy kto stał się posiadaczem akcji spółki publicznej w liczbie zapewniającej łącznie ponad 50 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, był obowiązany do ogłoszenia i przeprowadzenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż pozostałych akcji tej spółki albo do zbycia, przed wykonaniem prawa głosu z posiadanych akcji, takiej liczby akcji, które spowoduje osiągnięcie nie więcej niż 50 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu. Artykuł 156 w ust. 2 stanowił natomiast, że niewykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 154, powoduje bezskuteczność wykonywania prawa głosu z wszystkich posiadanych akcji. Z dniem 24 października 2005 r. weszła w życie powoływana już ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, która wprowadziła zmiany w dotychczasowej regulacji problematyki znacznych pakietów akcji spółek publicznych.

Odpowiednikiem art. 156 Pr.p.o.p.w. jest obecnie art. 89 u.o.p.w.w.i.f., który przewiduje zakaz wykonywania prawa głosu w przypadku naruszenia przepisów o zasadach nabywania znacznych pakietów akcji oraz skutki jego naruszenia. Trzeba dodać, że zmianie uległa wysokość progów ogólnej liczby głosów, których osiągnięcie lub przekroczenie łączyło się z nałożeniem na akcjonariuszy określonych obowiązków. Co się zaś tyczy skutków naruszenia obowiązków związanych z posiadaniem znacznych pakietów akcji, to zostały one w art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f. uregulowane w ten sposób, że prawo głosu z akcji spółki publicznej wykonane wbrew zakazowi nie jest uwzględniane przy obliczaniu wyniku głosowania nad uchwałą walnego zgromadzenia, z zastrzeżeniem przepisów innych ustaw.

Pod rządem art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w., uchwała podjęta przez walne zgromadzenie z uwzględnieniem głosów z akcji objętych sankcją bezskuteczności podlegała zaskarżeniu na podstawie art. 425 § 1 k.s.h. Okoliczność, że w głosowaniu nad uchwałą brały udział osoby nieuprawnione, nie powodowała jednak jej nieważności, a uchybienie to stanowiło podstawę stwierdzenia nieważności uchwały tylko wtedy, gdy mogło mieć wpływ na wynik głosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1973 r., II CR 686/73, OSPiKA 1975, nr 5, poz. 102). Trzeba podkreślić, że uchwała podjęta z udziałem głosów z akcji objętych sankcją bezskuteczności podlegała zaskarżeniu wyłącznie w drodze powództwa o stwierdzenie nieważności przewidzianego w art. 425 § 1 k.s.h., niedopuszczalne było bowiem stwierdzenie jej nieważności na podstawie art. 189 k.p.c. Bez względu na to, kiedy dostrzeżono bezskuteczność wykonywania prawa głosu, jedynie sąd uprawniony był do oceny, czy akcje zostały nabyte zgodnie z przepisami Prawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Kompetencja ta nie przysługiwała ani przewodniczącemu, ani walnemu zgromadzeniu, nawet gdyby bezskuteczność wykonywania prawa głosu ujawniła się przed przystąpieniem do głosowania.

Podobnie ma się rzecz pod rządem art. 89 u.o.p.w.w.i.f., który w ust. 3 stanowi, że prawo głosu z akcji spółki publicznej wykonane wbrew zakazowi, o którym mowa w ust. 1 lub 2, nie jest uwzględniane przy obliczaniu wyniku głosowania nad uchwałą walnego zgromadzenia. W przepisie tym ustawodawca odszedł od przewidzianej w art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w. sankcji bezskuteczności i bliżej skonkretyzował skutki naruszenia obowiązków związanych z posiadaniem znacznych pakietów akcji. Dokonana zmiana pozostaje jednak bez znaczenia dla

oceny ważności i sposobu zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia podjętej z uwzględnieniem głosów z akcji wykonanych wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 89 ust. 1 lub 2. Uchwała taka podlega również zaskarżeniu w drodze powództwa o stwierdzenie nieważności przewidzianego w art. 425 § 1 k.s.h., niedopuszczalne jest zatem stwierdzenie jej nieważności na podstawie art. 189 k.p.c.

Pomimo wprowadzonych zmian, uchwała podjęta z naruszeniem art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f. – tak samo jak uchwała podjęta z uwzględnieniem głosów z akcji objętych sankcją bezskuteczności, o której była mowa w art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w. – podlega zaskarżeniu z powodu jej sprzeczności z ustawą. Nie przekonują zatem podejmowane w doktrynie próby odmiennej oceny skutków naruszenia zakazu przewidzianego w art. 89 ust. 1 lub 2 u.o.p.w.w.i.f., zmierzające do wykazania, że nie ma ono wpływu na wynik głosowania, a tym samym na treść lub ważność podjętej uchwały, a spór o to, czy walne zgromadzenie podjęło określoną uchwałę, podlega rozstrzygnięciu w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. o ustalenie przez sąd stosunku prawnego lub prawa. Dokonana w art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f. drobna zmiana regulacji skutków naruszenia przez akcjonariuszy obowiązków związanych z posiadaniem znacznych pakietów akcji nie upoważnia zresztą do wyprowadzania tak daleko idących wniosków w zakresie sposobu zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia. Rację ma zatem skarżąca przyjmując, że uchwała podjęta z naruszeniem art. 89 ust. 3 u.o.p.w.w.i.f. podlega zaskarżeniu na podstawie art. 425 § 1 k.s.h.

Nie można jednak podzielić zapatrywania skarżącej, że wyłaniające się w sprawie zagadnienia intertemporalne rozstrzyga jednoznacznie art. 128 ust. 1 u.o.p.w.w.i.f., w związku z czym nie obciążają jej żadne szczególne obowiązki ani związane z ich naruszeniem konsekwencje, w przepisach art. 73 ust. 1 i 74 ust. 1 u.o.p.w.w.i.f. bowiem łączą się one jedynie z przekroczeniem progów 33 % i 66 % ogólnej liczby głosów.

Powoływany przez skarżącą art. 128 ust. 1 u.o.p.w.w.i.f. stanowi, że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy tej ustawy, w ust. 2 natomiast, że pozostają w mocy, z zastrzeżeniem ust. 3-5, skutki dopuszczenia papierów wartościowych do publicznego obrotu na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. W ust. 3-10 tego artykułu uregulowane zostały szczegółowe kwestie intertemporalne dotyczące prospektu emisyjnego, zezwoleń

udzielonych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz obowiązku ogłaszania wezwań związanych z przekroczeniem określonego progu ogólnej liczby głosów. Uszło uwagi skarżącej, że reguła wyrażona w art. 128 ust. 1 u.o.p.w.w.i.f. dotyczy bezpośrednio spraw wszczętych i toczących się na podstawie przepisów Prawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi, nie zaś spraw cywilnych, w których podstawą dochodzonych roszczeń są przepisy innych ustaw. Kwestia właściwych przepisów wymaga zatem odniesienia do konkretnych zdarzeń prawnych, których skutki mają znaczenie dla oceny zasadności dochodzonego roszczenia. Powoduje to konieczność uwzględnienia zarówno szczegółowych unormowań zawartych w całym art. 128 u.o.p.w.w.i.f., jak i ogólnych reguł prawa intertemporalnego.

Sąd Apelacyjny bez dokonania takiej oceny przyjął, że nabycie przez skarżącą, z naruszeniem obowiązku określonego w art. 154 Pr.p.o.p.w., akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A., które łącznie z posiadanymi już akcjami – według stanu na dzień 12 czerwca 2003 r. – uprawniały ją do 57 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, uzasadniało w chwili wydania zaskarżonego wyroku zastosowanie wobec skarżącej zakazu przewidzianego w art. 89 ust. 1 lub 2 u.o.p.w.w.i.f. oraz sankcji wywiedzionej z ust. 3 tego artykułu.

Poza zakresem rozważań Sądu Apelacyjnego pozostała przede wszystkim kwestia interesu prawnego w żądaniu ustalenia na przyszłość konsekwencji wykonania prawa głosu wbrew zakazowi przewidzianemu w art. 89 ust. 1 lub 2 u.o.p.w.w.i.f. Nie ulega wątpliwości, że podstawę powództwa o ustalenie stanowi art. 189 k.p.c., który w swej podstawowej treści ma sens materialnoprawny. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96 (OSNC 1997, nr 4, poz. 35), interes prawny stanowi merytoryczną przesłankę powództwa o ustalenie, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje. Innymi słowy, stanowi przesłankę dopuszczalności powództwa. Stanowisko, że dopuszczalność powództwa o ustalenie zależy od interesu prawnego istniejącego w chwili wyrokowania, jest w orzecznictwie utrwalone (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna – z dnia 30 grudnia 1968 r., III CZP 103/68, OSNCP 1969, nr 5, poz. 85, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1972 r. III CRN 607/71, OSNCP 1973, nr 4, poz. 64, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 35).

Sąd Apelacyjny natomiast, uznając za dopuszczalne ustalenie na przyszłość konsekwencji wykonania prawa głosu wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 89 ust. 1 lub 2 u.o.p.w.w.i.f., nie ustalił, w czym przejawia się interes prawny powoda, skoro konsekwencje te zostały przez ustawodawcę wskazane w ust. 3 tego artykułu, a – w razie sporu – muszą być odniesione do konkretnej uchwały walnego zgromadzenia. Nie rozważył też, do kiedy ma obowiązywać orzeczona bezskuteczność wykonywania prawa głosu z posiadanych przez skarżącą akcji K. Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego S.A. w S. Uszła wreszcie uwagi Sądu kwestia dopuszczalności orzekania na przyszłość sankcji wynikającej z nieobowiązującego w dacie wyrokowania przepisu art. 156 ust. 2 Pr.p.o.p.w.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

